

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Liber Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

BERNARD

DINI SCARDÆONI PATAVI

NI PRESBYTERI DE

CASTITATE. *Capucinarum*
Paderbornensi

LIBER PRIMVS.

DE SACRIS VIRGINIBVS.

Triples est ordo hominum : qui à Christiana religio
ne probatur: Virginum, Coniugatorum, Cœs
libum. Cap. primum.

V V M igitur de castitate dicere
proposuerim, distinguendos quo
dem primum pudicorum ordines
censui, quo petulantissimus incon
tinentium grex segregatus à bo
nis, paratior nobis fieret, in quem
iuste increpationis tela iaceremus;
deinde de pudicitia omnium or
dinum gradatum perpetua oratione differendum. Vni
uersam ergo fidelium multitudinem in treis ueluti clas
ses partiti sumus. Virginum, Coniugatorum, Cœli
bum, Quarum duæ à uoluptate ueneris abstinere
prorsus debent: tertia uero ea ipsa uenere ita perfruitur:
ut quum legitime, moderateq; id agat, citra libidinis
crimen faciat. Quicumque autem extra hos ordines
profana licentia procliuus ad lasciuiam feruntur, hos li
bidinosos iure dicimus, & impudicos: qui nisi a pec
cato resipiscant suo, mox sunt cum impijs, & sceles **Cap. 14**
ratis impudicitia suæ pœnas daturi: puniendiq; apud
inferos supplicio sempiterno, Huic autem triplici dis

A iii

DE SACRIS VIRG.

Rinctioni uidetur mystica illa Ezechielis prophete uisio
 aptissime conuenire: qui in uniuersali orbis totius deua-
 statione, tres duntaxat uiros iustos ab ea calamitate libe-
 randos audiuisse se memorat. Noe, Daniele, Job.
 Quid enim praefigurat Noe, qui in corruptione uniu-
 uersae carnis solus ab ea sorde mundus, & arca clausus,
 & ab uxore se continens euasit uniuersale naufragium,
 nisi coelibum continentiam, quae a uulgari seclusa con-
 sortio, & arca pudoris obtecta quamuis inter saeuens
 tentationum procellas, iactetur, & periculo proxi-
 ma sit a carnis tamen naufragio diuina gratia praeserua-
 tur. Quid uero per Daniele, cuius mira abstinens
 tia praedicatur, nisi uirgines designantur: qui, dum
 quae mundi sunt, contemnunt, neglecta Babilone, id
 est carnali delectatione, altius ascendunt, quam qui graui
 carnalium uoluptatum mole deprimuntur. Et quid
 per Job, nisi pudicorum conjugum uita monstratur:
 qui res suas egenis pie dispartientes, per uarios munda-
 di, uitaeque tumultus, per laeta, & tristia, id est per gra-
 tiarum actiones in prosperis, & patientiam in aduersis,
 iter sibi parant in coelum. Idem docet etiam illa euan-
 gelica parabola seminis, ex quo in una eademque terra,
 triplici uarietate centesimus scilicet, & sexagesimus, ac
 trigessimus oritur fructus. Trigessimus quidem refertur
 ad conjugatos: sexagesimus ad continentes: centesimus
 uero uirginitatis excellentiam numero ampliore desi-
 gnat. De hoc triplici genere (ut interpretatur Sedulius)
 inuuisse uidetur Apostolus in prioris epistola ad Corin-
 thios, quum dicat Dei aedificatio estis: & fundamentum
 aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est,
 qui est Christus Iesus. Si quis autem super aedificat super
 fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pre-
 ciosos, ligna foenum stipulam, cuiusque opus manifestum
 erit. Per aurum autem intelligit penitentes, seu coelibes:
 per argentum conjugatos: per lapides uero praer-

Matth. 13

21. 40

III A

clofos uirginitatis præstantiam. E diuerso autem per
 ligna dicit significari uirginitatem sed fatuam, & imper
 fectam: per foenum rationale connubium, per stipu
 lam, fictam pœnitentiam, & mendacem cœlibatum.
 Huiusmodi etiam tripartitæ diuisionis figura in ea ipsa
 Noe arca multo expressius continetur: in qua accurat
 tissime trifida dominus facienda mandauit. Hoc est
 tres descriptiones habitantium: infra scilicet, supra, &
 in medio. Infima siquidem habitatio thalamum indi
 cat conjugatorum, media uero demonstrat continen
 tium sedem: suprema autem, quæ propinqua magis
 cœlo est, uirginitatis solum præfiguratur. Hæc est tri
 plex sanè totius humanæ uitæ distinctio sancta, & ap
 probata diuinitus: quam Christianum, & catholicum
 dogma, & omnis recte, honesteq; uiuendi disciplina
 ita præscribit, & numerat, ut citra hos tres ordines ne
 get quenquam posse alia uia saluari, & placere Deo.
 Hic est ergo populus, qui saluatur, sed quia nõ est par
 omnium præmium, nec idem in fide meritum, ideo
 pro diuersitate officiorum erunt & in cœlo diuersæ
 mansiones, secundum illud saluatoris nostri dicentis.
 In domo patris mei mansiones multæ sunt. Verum
 quum nobis de his tribus ordinibus hominum latius
 differendum sit, iam adiutore Deo de uirginibus pri
 mo dicere incipiamus.

1. Cor 3

Gene. 6

Ioan. 14

Qualis quantæq; præstantiæ sit castitas uir
 ginalis. Cap. II.

Magna est profecto pudicitia conjugatorum,
 quæ iuxta parabolam redemptoris trigessimam
 rependit fructum: maior uero cœlibum conti
 nentia, quæ sexagesimum: sed maxima omnium uir
 ginitatis integritas, quæ reddit centesimum. Tenet
 hæc omnis pudicitia principatum: tantoq; præstat
 interuallo quanto sexaginta exuperant triginta: &
 quanto rursus excellunt sexaginta, & triginta centum.

A liii

DE SACRIS VIRG.

Luc. 10

Exod. 1

Exod. 1

Exod. 1

Et enim hic in tantis concupiscentiæ stimulis uirginem
 perdurare, supra naturæ planè nostræ uires esse uide-
 tur: et angelicum munus sanè potius quàm huma-
 num: quoniam iuxta illud: Quæ non nubent, et qui
 uxores non ducent, æquales sunt angelis Dei. Nam
 quod nunc angelorum duntaxat proprium est: erit tunc
 eis post resurrectionem commune cum hominibus.
 Quamobrem qui uirgines sunt, & continentes iam res-
 surrectionis filii merito dici possunt: quum interim,
 quod futuri sint aliquando in coelo, iam hic cæperint
 esse degentes in terris. Est ergo commune donum &
 angelorum, & hominum continentia: at qui id èt in
 his supra angelorum uirtutem eminent, ut caro ipsa nes-
 scia carnis sit. Angelis namq; naturæ beneficio, non ul-
 lo suo studio, aut uirtute uirginitas inest: at hominibus
 nihil ferè auersum magis à natura corporis, quàm ista
 ipsa continentia uirginalis. Sed enim quicquid in ea re
 præstatur, id diuinæ magis gratiæ, quàm animi uirtus
 est, aut quàm hominis ingenio tribuendum est. Ange-
 lorum itaq; uirginitas felicior sanè est: sed hominum
 fortior, atque etiam admirabilior. Satis ergo uel ex
 eo patet, quomodo homines fragili adhuc carne cir-
 cundati ad angelicæ uitæ similitudinem propius acce-
 dant, & uirginitatis decore primam illam parentum
 nostrorum innocentiam representent: quam illi ipsi ser-
 uarunt, quandiu in terrestri paradiso sine peccato man-
 serunt. Nullus enim ante ipsam eorum inobedientiam
 rei ueneræ locus fuit: sed post peccatum patefactus
 est huc concupiscentiæ, sicut reliquis appetitibus adis-
 tus: qua natura ipsa mortalitati hominum, quam in-
 duxerat tunc temporis peccatum, maris, & foeminæ
 commixtione succurreret: et mortale genus propaga-
 tionis ope repararet. Quanto uero præstet corru-
 ptioni uirginitas, hinc uel maxime apparere potest:
 quæ uirgo illa sanctissima ex suis castis uisceribus nobis

LIBER PRIMVS.

peperit saluatorem Deum et hominem Iesum: quod quidem miraculum per tot sæcula nullus nobis corruptæ mulieris quantumuis sanctæ partus efficere unquã potuit. Ex quo factum est, ut contracta sordes illa peccati, quæ statim ab initio totum mundum ob præuaricationem corruptæ mulieris infecerat, ob partum interneratæ uirginis tota deterfa sit: et subinde omnis mundus à letali contagio liberatus. Non est ergo cur amplius accusetur uirginitas sterilitatis, et quasi inanis, et infructuosa damnetur: quum sola uirgo preciosissimo suæ inuiolatæ uirginitatis fructu, quicquid maligni fuerat, antea perpetratum ita admirabiliter correxerit: ut mortem in uitam, et culpam commutarit in gratiam.

Hæc est, Deipara uirgo Maria, quæ ex sua carne purissima nobis ædedit redemptorem: et quæ prima omnium uirginitatem suam domino consecrauit: ex quo meruit eius effici mater, cuius et sponsa: et eius genitrix esse, cuius et filia. Hinc primum constat defluxisse illud sanctum institutum uirginitatis despondendæ Deo: ut nunc fit: et inde et Deum sponsum, et sponsam uirginem dici coeptum. Non imus tamen inficias et Hierosolymis uirgines quondam fuisse ad ministerium templi dicatas: sed nulla earum ante Deiparam uirginem inuenta est, quæ perpetuo in Dei sponsalia accersita diuinitus, seipsam Deo tam mente, quàm carne dicauerit. Uirginitatem quidem et illæ seruabant, sed tunc cui seruarent nesciebant. At qui modo apud Christianos ob amorem Christi tam late patet uirginitatis decor, ut non tantum fœminis dignitas huius nominis tribuatur, sed etiam maribus. Vnde in Apocalypsi Ioannes. Hi sunt, inquit, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, uirgines enim sunt, et sequuntur agnum Apoc. 14 quocunq̃ ierit. Christus sanè uirgo, et Maria uirgo in utroque sexu sanctæ uirginitatis mysteria consecraverunt. Verum dicat aliquis. Quid de nuptiis? nonne et

DE SACRIS VIRG.

sanctæ, & benedictæ sunt : & à Deo ab ipso rerum præ-
 mordio consecratæ . Sanctas quidem atque honorifi-
 cas & honestissimas esse nuptias , quis sanus neget :
 Sed nos modo ut Diuus Hieronymus ait , ita recipi-
 mus nuptias , ut tamen uirginitatem nuptiis præferamus .
 Iccirco recte facere dicimus , qui matrimonium
 pari , & uirginitatem impari numero conferant : ac tan-
 tum inuicem distare dicant , quantum par & impar inter
 se differunt . Constat autem numerum imparem longe
 perfectiorem esse pari : & iccirco ipsi Deo maxime cõ-
 uenire . Vnde ille . Numero Deus Impare gaudet . Nã
 et nos Christiani Deum dicimus trinum , & unum , nu-
 mero semper impari . Vnus enim in substantia est , tri-
 nus autem in personis . In arca quoque Noe de im-
 mundis animalibus bina & bina : de mundis uero se-
 ptena , & septena seruasse memoratur . Ethnici etiam
 ipsi in suis superstitionibus obseruabant , ut diis suis ma-
 nibus pari numero binas ubiq; aras dicarent , superis
 uero dispari semper numero ternas . Ob eam quoque
 rationem tres gratias dixere , et musas nouem . Recte
 igitur impari numero uirginalis status , & pari matrimo-
 nialis copula designatur . Porro uirginitas singularis
 semper manet : matrimonium autem non nisi duorum
 numero perficitur : sic enim scriptum est . Erunt duo
 in carnem unam . Apparet ergo sanctitas matrimonii ,
 et si magna est , inferior tamen esse uirginitate , ac etiã
 coelibatui posthabenda . Matrimonium siquidem ter-
 ram replet , uirginitas paradysum : matrimonium ter-
 rena tantum sapit , uirginitas , ac coelibatus etiam cœ-
 lestia . Nuptiæ etenim corpori duntaxat seruiunt , per-
 stantq; tam diu , donec alterius morte solutæ unã cum
 cadaueribus efferantur . At qui sane uirginitas , et si
 integritate carnis uideatur potissimum constare , ani-
 mi tamen sapit naturam , et commercio interioris
 hominis impensius delectatur : cum quo ẽ terris

Gen. 7

Gen. 1

Gen. 1

transcendens relicto quicquid terrenum est, & coelestia omni affectu, ac tota mente complectitur. Verum quia uirginitas uera proprie in anima est, ideo secuta animæ naturam, nequaquam extinguitur cum corpore: quinimmo tum maxime sentit uirtutem suam, quum relicto corpore, Christo sponso suo arctius copulatur: & absq; ullo amplius periculo, aut metu corruptionis indiuidua ei charitate coniungitur. Tunc enim perficitur illud coeleste connubium, & nuptiæ sempiternæ Dei, & animæ. Duplex quidem constat esse connubium, unum carnale scilicet, quod est legitima maris, foeminæq; coniunctio: alterum spirituale, uidelicet quum anima Christo Deo per carnis integritatem, superatis mundi turbibus copulatur. Et circa uirgo Deo deuota dum in hoc sæculo degit sponsa Christi est: quum uero hinc exierit, & ad nuptias illas coelestes ingressa fuerit, tunc merito coniuncta, deo coniunx appellabitur. Sponsalia nanque uirginum consummantur, ac perficiuntur in coelis: quando anima uinculis carnis exuta suum tandem complexa dominum, in coelesti thalamo ad sempiternum æuam fungendum confederit. Hanc autem præstantiam uirginitatis optime testatam apud posteros reliquit suo exemplo Helena Constantini imperatoris inclyta mater, & optima serua Iesu Christi: quæ, ut refert post Eusebium eius interpretes Rufinus, dum esset Ierosolymis ubi sanctam Christi crucem inuenit, uirgines quas ibi reperit Deo sacratas omnes inuitauit ad prandium, easq; in sponsi gloriam tanta ueneratione prosecuta est, ut indignum duxerit, si in eo conuulio hæc alio uterentur seruitio, quàm suo. Quare suis ipsamet manibus uelut uilissima famula aquam infudit, cibum apposuit, poculum porrexit quasi illæ coelestes reginæ, ipsa terrestris: tantoque eis inferior, quanto terrena coelestibus.

DE SACRIS VIRG.

Ioan. 2

Sed non est propterea quod damnet quis ullo pacto conu-
nubium, quod inferiori gradu uirginitati succedat: quum
Deus ipse et dominus Iesus non nisi ex coniugata uir-
gine uoluerit nasci: et in suo ortu ita uirginitatem eli-
gere, ut nuptiis nullo pacto quicquam uideretur detra-
here uoluisse. Idem ferme innuitur, quod ille quoque nup-
tius interesse uoluerit: ubi deficiente uino, ex aqua uinum
fecit, multo laudabilius priore. Per uinum quidem
quod in nuptiis defecit, designatur uoluptas matrimo-
nii, quae cito consumitur: per aquam uero illo priore
uino meliorem effectam, intelligitur continentia casti-
tatis multo praestantior matrimonio, quod deficiente
uino diximus comparari. In principio enim bonum
fuit matrimonium, quod per uinum figuratur: at in fine
melior uirginitas, quam per aquam uinum factam aptis-
sime interpretari ualemus. Non est ergo quod quisquam
audeat improbare, quod dominus ipse tam officiose
probauit: neque dubitare utri plus detulerit uirginitati,
an matrimonio, quum nobis ex matris electione, et
ex discipuli dilectione, et ex propria uirginitatis obser-
uatione, apertum uerum apertissimis argumentis oste-
derit. Idcirco hanc ille in semetipso seruauit sanctis-
sime, in matre elegit singularissime in Ioanne dilexit
ardentissime, et nunc in cunctis approbat uehementis-
sime.

Quid sit, quod quum tantae praestantiae sit uirginitas,
nemini praecipitur. Cap. III.

Non est autem quod quisquam admiretur, aut an-
xius quaerat, quid est quod quum tantae praestan-
tiae sit uirginitas, nullibi tamen legatur ex prae-
cepto legis à Deo cuiquam indici, nisi uouenti. Id sa-
ne contigit, quod perfectorum est, et per paucorum ho-
minum seruare castitatem: atque propterea uoti eam
tantum esse uoluit, non praeccepti. Quocirca Pharis-
saeis dicentibus domino, Non ergo expedit nuberes

Matth. 19

ita respondit. Non omnes capiunt uerbum istud, sed quibus datum est. Et protinus addidit. Qui potest capere, capiat. Ex quibus planè uerbis apparet: alios esse idoneos ad continentia, alios aptiores ad nuptias: neutros tamen spernendos esse, & si sint Deo uirgines gratiores. Agat autem pro ingenio quisq; suo: & eligat de duobus, quod sibi nouerit expedire: utrum uis agat, non peccat: modo in domino faciat. Desse sanè non potest sæculis omnibus, & qui ultro uirginitatem, & qui nuptias libentius amplectantur. Excusationem quidem, & ueniam obtinent coniugati: at uirgines & continentes laudem etiam merentur, & premiũ. Habet autem (ut Apostolus dicit) unusquisque proprium donum à Deo: alius quidem sic: alius uero sic. Diuisiones gratiarum sunt, idem autem dominus: qui operatur omnia in omnibus. Idem alibi. Si nupserit, inquit, uirgo non peccauit. Item. Qui uirginem suam non iungit matrimonio melius facit. Et rursus De uirginibus, ait, præceptum domini non habeo, consilium autem do. Ex consilio igitur Apostoli manifestissime patere uidemus, uirginitatem esse omnino matrimonio potiolem: quum hanc ipsam tantopere nobis commendet ex animo. Multa quidem alia de hac ipsa uirginitate dici digne possent, sed pro merito qui de eius laudibus dicere satis possit, nemo est: quum non sit sanè neque humani oris, neque mortalis ingenii eas pro dignitate referre. Non enim est hæc naturæ conclusa terminis: sed summi Dei gratia è coelo data diuinitus: quippe quæ coelitibus ipsis tantummodo est peculiaris, & propria. Verum quum de hac ipsa re multi sanctissimi, atque doctissimi uiri, tam græci, quàm latini, copiose, ornateq; scripserint: post horum præclara monumenta, quid loci reliquum his in eruditis nostris sermunculis possit esse, non uis deo. Quare hæc modo, etsi non pro re, saltem pro

1. Cor. 7

1. Cor. 12

1. Cor. 7

1. Cor. 7

DE SACRIS VIRG.

tempore satis sint : neque quis hic à me de laudibus uirginitatis præterea esse quærendum putet.

Adhortatio ad sanctas uirgines , ut cognoscant dignitatem suam , & persistant in proposito uirginitatis , & uoto continentiae . Cap. III.

AD uos modo nobilissimæ uirgines me conuertam, quæ & mundum , & omnes illecebras uoluptatum cõtempseritis pro Christo , cuius filia , & sponsa estis : persistate quæso in proposito , nec alium sponsum cogitate , quàm hunc ipsum Iesum , qui cum dies , ac noctes mente , & animo in cœlis uersandum est , ubi ad dexteram Dei sedet : qui licet sese præbeat cunctis amandum , nulli tamen hæret arctius , quàm dicatis sibi destinatisquæ uirginibus . Quam ob rem non est quod præter eum , quenquam , aut quicquam uobis proponatis habendum quum hic unus omnia factus sit uobis : dominus uidelicet pater , frater , & sponsum . Quid est quod desideretis amplius ? Maritalis thalamus uester est cœlum : mundus muliebris , diuina contemplatio , nuptiale domum , paradisi regnum . Hic erunt uobis perpetuæ , electissimæquæ delitiæ : nuptiæ dignitatis , sc̃licitatisquæ plenissimæ : sponsus assiduus , & gaudia sponsaliorum sempiterna . Non autem extimescenda hic uobis erit tumescens uteri grauitas , aut partus angustia , uel molesta liberorum educatio , seu mordax sterilitatis fastidium , siue diuturnus uiduitatis mœror , uel pupillorum grauis sarcina , aut ulla denique pellicis uana , ac furiosa suspitio . O uos ergo sc̃lices . Quanto sane dignior , atque sc̃licior censenda est fecunditas huiusce uestri spiritualis propositi , quàm terrenarum fertilitas nuptiarum : quantoque præstantius esse dignoscitur , nitescere mente , quàm turgescere uentre : & corde senescere , quàm habere lactescere : atque ex mundis uisceribus non in doloribus terram parere sed cœlum meditationibus , & contemplationibus parturire . Sed quid opus hic agere pluribus ? Nun

LIBER PRIMVS. ¶

quid parum dignitatis esse uidetur : aut parua ratio ad
 amplexandam charius uirginitatem : q̄ uos diuina scri
 ptura ubiq; Christi sponfas appellet : atq; in reuerentiā
 tanti sponsi (si dicere licet) uti deas coelestes adorat : Cant. 3

Quam uero pulcher, q̄q; amabilis uideri debeat nitor
 ille uirgineus, qui non solum in animo uirginis, sed
 & in uultu, & in oculis, & in omni habitu corporis lu
 cet, elegantissime per expressissimā similitudinem effin
 xit his uersibus egregius poeta Catullus.

Vt flos in septis secretus nascitur hortis

Ignotus pecori, nullis contusus aratris.

Quem mulcent auræ firmat sol, educat imber.

Multi illum pueri, multæ optaueræ puellæ.

Sic uirgo dum in tacta manet, dum chara suis: sed

Quum castum amisit polluto corpore florem,

Nec pueris iucunda manet, nec chara puellis.

Diuus quoque Martinus pulcherrima & ipse compara
 tione, quid inter uirgines, uxoresq; atq; corruptas inter
 sit, præclare suis discipulis inter eundem, ad oculum
 suo sic digito monstrauit. Refert enim Serenus Sulpi
 tius uitæ eius elegantissimus scriptor, hunc, quū aliquan
 do per à mœna prata lōge, lateq; patentia pertransiret:
 in quibus forte alibi errabant boues, alibi sues terrā de
 more rostro uertebāt: pars uero alia extabat tota à mœ
 nissima, quæ quum nulli iniuriæ esse tobnoxia, mira flo
 rum uarietate nitebat: atque tunc pro tempore uernans
 suauissimo odore fragrabat. Refert in quam hunc in
 prato medio constitisse, & conuersum ad suos, qui eum
 disciplinæ gratia sectabantur, dixisse. Respicite filii, & in
 telligite quid de uirginum, coniugatorum uive præstantia
 sit censendum. Hæc pars quam pecus depascit, speciem
 nobis connubii exhibet: quæ et si non amisit ex eo pror
 sus gratiam, atq; herbescentem uiriditatem, decus ta
 men ita perdidit, ut pristinam illam florum dignitatem,
 qua nuper tantū placuit, nequaquam retineat amplius.

DE SACRIS VIRG.

Illā uero, quam sues sic subuertunt in amœna, & for-
 dida, fœdam fornicationis imaginem reddit. At illa
 integra & intacta portio, quam cernitis uernantem flo-
 ribus, & suaue olentem, & quæ nullam pedum sensu
 iniuriam, & quæ tanta flosculorum diuersitate prædis-
 ta contemplantium animos mira uarietate delectat,
 pulchritudinem, & gratiam uirginitatis ostendit. Bea-
 ta species, & Deo digna: cui nihil potest merito com-
 parari. Quantum errant ergo hi, qui coniugio for-
 nicationem, & uirginitati nuptias æquandas censent,
 miseri, iniqui, ac stulti iudices. Verum hæc à sapien-
 tibus tenenda distinctio est: ut uirginitas spectet ad glo-
 riam, coniugium concedatur ad ueniam, fornicatio
 imputetur ad culpam. Hæc beatus Martinus scite ad-
 modum, atq; præclare: nos pergamus ad reliqua.

Quanta constantia pleræq; puellæ uirginitatis
 propositum tenuerunt. Cap. V.

Grandis profecto constantia est: & eximia, atq;
 admirabilis abdicatio: totum scilicet in holo-
 caustum offerre sese Deo. Alii uitulos, aut
 ariete^s, domos, agros, aurum, argentumue, aut alia
 eiusmodi extranea uota in templis offerunt: at uirgo
 sacra semetipsam deuouet. Et hoc est uotum Naza-
 ræi, quod est super omne uotum insignius, id est uo-
 uere seipsum ut de Christo dictum est, quoniam Na-
 zareus uocabitur. Anna quidem uouit Deo fructum
 uentris sui, & ei Samuelem filium consecrauit, at uero
 semetipsum consecrare longe perfectius est: et cun-
 ctis uotis, oblationibus, hostiisq; præstantius. Quod
 qui facit, imitator sane Christi est, qui obtulit semetip-
 sum pro nobis. O uera, & digna hostia, Deoq; gra-
 tissima: quam qui sic offert dicere merito potest: (quis
 cunque sit ille) uiuo autem iam non ego, uiuit uero
 in me Christus. Talis enim uirgo à domino requi-
 ritur, quæ solummodo cogitet quæ sui domini sunt:
 ut sit

Jud. 17

Matth. 11

2. Reg. 1

LIBER PRIMVS.

ut sit sancta & corpore, & spiritu. Sanctum nanq; dicitur
 quicquid Deo solenniter consecratur, & quod ad pro
 fanos usus nunquam est amplius reuocandum. Quid
 autem dici, aut excogitari potuit mirabilius, atq; præ
 stantius, q̄ quod pro consecranda uirginitate sua Deo,
 olim Magarita illa Ægyptiaca fecisse perhibetur: quæ
 desponsata iam, atque deducta domum primo statim
 uespere clanculum sese de thalamo uiri proripiens, dis
 simulato sexu (quum euadere aliter tuto nõ posset) mo
 nasterium uirorum ingressa est: & ibi sub Pelagii no
 mine in maxima sanctitate tam diu delituit, quousq;
 perfuncta huius uitæ laboribus, adiit cœlestes nuptias
 pro terrenis, quas contempserat. Idem castissimus ar
 dor effecit, ut Euphrosina Alexandrina eadem dissi
 mulatione, domum, patriam, parentesq; desereret:
 ne cui à parentibus pacta fuerat iuueni nobilissimo tra
 deretur. Nam & ipsa inter monachos per multa disci
 mina inuiolatam sponso suo Christo uirginitatem ser
 uauit: ac inter eos sic latuit, ut non prius cognita fuit
 esse fœmina, quàm defuncta. Vixit & Eugenia casta,
 uerecunda, & in corrupta in cœnobio monachorum:
 occulta autem quatenus licuit. Verum quū falso mas
 ab omnibus haberetur, & à quadam Melantia matro
 na nobili perditæ adamaretur: atq; nec uellet, nec pos
 set infano illius amori satisfacere, insimulatur interim
 apud abbatem, q̄ suæ esset aliquando pudicitia: insi
 diata: quocirca in maximum discrimen adducta, dum
 calumniam sibi obiectam refellere honestius alia ratio
 ne non posset, exerto paulo laxius pectore, mulie
 res mammæ, quo decuit pudore, detexit: atq; quū
 primum cognita fuit fœmina esse, abiit illico ad cœ
 nobium fœminarum. Idem pene & Marina passa est:
 maluit hæc tamen obiici sibi crimen, atque haberi pa
 lam adulterum, ac quid uis suppliciorum, atque infam
 iæ perpeti, q̄ q̄ esset mulier cuiq; aliquādo inuita sua

B

1. Cor. 7

DE SACRIS VIRG.

aperire, Laudanda uero sunt potius, q̄ imitanda à mulie-
ribus eiusmodi experiundæ continentiq̄ exempla. Lu-
brica sane est, & periculosa omnino talis conuersatio;
nec ullo pacto probanda. Quo circa legitur beatum
Martinum sanctitatis cuiusdam uirginis fama per tractū
inuifere eam aliquando statuisse: illam autem renuisse,
precatam tantum, ut ille pro se dominum oraret: ac
ne miraretur de hoc, quoniam à uiro nunquam fuerat
antea uisitata. Commendauit uir Dei Martinus pu-
dentiam uirginis: & q̄ tantopere uiroꝝ conspectum
formidaret, uehementer probauit. Hanc profecto tu-
tius imitari uirgines possunt, q̄ eas quas proxime me-
morauimus, quum nullibi desint uirginum monasteria,
quo sese tuto recipiant, sicut olim, quū ista cōtigerant,
nunquam enim conspectui uiroꝝ tuto sese uirgo
committit. Hinc est, etiam q̄ Gentiles Bonam deam
ferant fuisse castissimam, quippe quæ nunquam fuerit
egressa domo, neque uirum uiderit, dum uixit, ul-
lum. Et iccirco ab eius sacris Romæ usque adeo
mares arceri solitum, ut & picturæ masculorum ter-
gerentur: ne forte muliebris animus inter sacrifican-
dum ex eiusmodi inspectione impudicis desyderiis
foedaretur. Necessè est enim ubi diuersi sexus species
interuenit, ibidem turpium cogitationum æstus ebullit
ille: qui ex flammis oculorum solet ardentissime
concitari. Verum quid refert alias innumerabiles pe-
nè uirgines ex nostris christianis hic copiosius recen-
sere: quæ non solum uirginitatem nuptiis prætulero-
runt, sed etiam uitæ: malentes se durissimis quibusq̄
tormentis affici, ac immaniter necari, quàm mollis-
simis blandiciis allecæ foede, uoluptuoseq̄ uiuere.
Quisnam ignorat quantæ constantiæ fuerit uirgo illa
generosissima Thecla: quæ iam à parentibus despon-
sa iuueni nobilissimo, ad Pauli apostoli uerbum, re-
pudiato connubio, tam constanter uirginitatem do-

mino consecrauit, ut nullis postea minis, aut tor-
 mentis potuerit à tali unquam proposito separari: at
 qui naturam etiam bestiarum uirginitatis suæ uenera-
 tione ita mutauit, ut quæ ferocissimæ ad se deuoran-
 dam uenerant, blanditæ uirgineo pudori, mansuetæ
 innoxiaq; recederent. Nihilominus animo fuit Iphi-
 genia Ægypti Æthiopum regis filia, quæ à Mattheo
 apostolo in fide Christi erudita Hirtacum paterni res-
 gni successorem in maritum accipere denegauit, regi
 nuptura cœlesti. Mirabilis quoque fuit, quod exco-
 gitauit Andragasina uirgo inregerrima, ne adolescen-
 ti nobilissimo à parentibus desponderetur inuita.
 Impetrauit nanque assidua oratione à domino, ut tur-
 pi deformaretur scabie, quatenus ex eo suæ sibi uirgi-
 nitatis pulchritudo constaret: quod etiam factum est.
 Nam sponsus, cui pacta fuerat, lue cognita, horrorem
 morbi pertæsus, eam ultro repudiavit: & sicut erat,
 intactam dimisit. Quæ postmodum mox, ubi sacra-
 rum uirginum fuit ascripta consortio, pristinum recu-
 perauit nitorem: unde palàm factum est, ideo lepro-
 sam factam esse ex sana, ne (quod longè turpius le-
 pra putarat) corrupta efficeretur ex uirgine. Hic in
 hoc genere uirtutis non erit forte ab re alterius quoq;
 uirginis insigne factum referre, quod beatus Ambros-
 sius euenisse suis temporibus scribit: ut cognoscant
 uirgines præstantiam suam, qualemq; sponsum sibi
 acquirant, quum repudiato carnali coniugio integri-
 tatem uirginitatis suæ Christo desponderint. Narrat
 is puellam quandam genere nobilem, sed multo no-
 biliorem uirtute, dum acrius urgeretur à parentibus
 ut nuberet, & ferre uim eorum ultra non posset, pro-
 fugisse tandem ad sacrum altare, quod erat in tem-
 plo proximo, indeq; ad parentes conuersam, ex ea ara,
 tanquam ex suggesto constanti animo sic locutam.

Quid agitis parentes, atque propinqui mei, qui me

DE SACRIS VIRG.

modo tam importune de nuptiis sollicitare non desistis
tis & iamdudum prouisas habeo nuptias multo sane di-
gniores, atque honestiores, quæ à uobis modo mi-
hi me inuita parantur. Sponsum uos egregiū mihi pro-
ponitis, alium egomet reperi meliorem: quaslibet re-
censete diuitias, quālibet iactate nobilitatem, quantā
libet prædicare potentiam, à me ipsa mihi longe me-
lius consultum quàm à uobis fuit. Sponsus sane mihi is est,
ut nullus tam excellens possit usquam reperiri, quin
longe inferior illo in omni uirtutum genere non inue-
niatur. Est enim ita pulcher, ut sol, & luna pulchri-
tudinem illius admirentur: ita diues, ut eius sit uniuersus
orbis, & omnia quæ in eo sunt: ita potens, ut eius
imperio cuncta subsistant, nutuque regantur: ita genere
nobilis, ut Dei ipsius sit filius. Si talem habetis con-
ferte huic eum, non recusato optionem facere melioris:
sin autem nondum talem reperistis, facescite quæso
hinc, & desinite mihi esse molesti: non enim provide-
tis mihi, sed inuidetis. Disce optimi Dei sponsa disce
ab hac puella, qualem iactare sponsum possis: quum
sis ei desponsata, cui uel præferri, uel conferri in ullo
fœlicitatis genere possit nemo. Præterieram penè im-
prudens præclarum Ptolomaidarū facinus, quod olim
unā omnes pro tuenda uirginitate sunt ausæ. Quo
enim tempore capta fuit Ptolomais à Saracenis, uirgi-
nes, quæ tunc forte in cœnobio, D. Claræ manebant,
consilio inter se inuito, quo nec seipsas interimerent,
(quod fas sibi esse non putabant) nec uiolarentur ab
hostibus (quod multo peius morte ducebant) ipsæ pia
crudelitate inter se per uices uulnerant: ut mutilatis nar-
ribus, & truncis auribus, cruenta facie, in conspectu
hostium abominabiles apparerent. Quod facinus
non horrore magis, quàm indignationi barbaris fuit: quare
perciti furore, quas contrectare præ horrore uoluptuo-
se non ualuerunt, ferro crudeliter sunt aggressi, atque

pudore sic seruato, ad unā omnes (ut ipsæ optauerant,
 & piis exposcerant præcibus) gladio obruncarunt .
 Longum esset, ac penè infinitum singulas recensere, quæ
 speritis nuptiis unā cum corporis salute, de mundo, &
 de carne sua gloriosissime triumpharunt, martyrium
 cum uirginitate neſtentes . Quis ignorat qua constan-
 tia Agnes ; quo robore animi Apollonia ; qua fiducia
 Iustina ; qua fortitudine Lucia ; qua uirtute Catherina ;
 qua alacritate Ursula cum suis sodalibus ; qua deniq;
 fide, & quo animo innumeræ penè aliæ regum iussa,
 & illustrium quoruncunq; uirorum nuptias spernentes
 immanissima tormentorum genera, pro amore Chris-
 ti, & pro tuenda uirginitate cōstantissime pertulerunt ;
 Sed non sunt ullo pacto Laudicenses uirgines hoc lo-
 co silentio prætereundæ : quum non fuerit eis seruata
 tantummodo pudicitia amissa uita, ut prolomaidis :
 sed fuit cum ipsa etiam uita inter hostes seruata uirgini-
 tas. Hæ nanque quum Laudicea ciuitas uastaretur ab
 hostibus, & nusquam pateret uictis, atque obsessis per-
 fugium, seruandi pudoris gratia, partim in propinquū
 fluentem sese proiiciunt : partim in stercorarias latrinas
 defiliunt: suffocari aquis, aut foetore necari multo satius
 ducentes, q̄ thesaurum uirginitatis amittere. Vetitum ta-
 men utrunq; est: seruatus nanq; eis fuit & pudor, & ui-
 ta diuinitus, quum nulla ex tam magno numero (erant
 enim multæ) & in tanta, & tam uniuersali clade, aut
 mortem corporis, aut detrimentum suæ integritatis in-
 curret. Quin etiam quædam, quum semel repta
 fuisset, ab undis, & ne corrūperetur, rursus è nauī pro-
 silisset in fluuium, exorto statim maximo impetu flumi-
 nis, nefarii illi milites qui uim intentabant, unā omnes
 cum nauī submersi sunt : uirgo uero secundo flumine,
 ueluti auis supernatans in proximam ripam tuto appu-
 lit . Eodem fermè ausu, sed exitu dispari, superioribus
 annis Patauii usa est puella agrestis : quæ, quum Ma-

DE SACRIS VIRG.

ximilianus Cæsar totam ferme uenetiani excursioni
 bus deuaftaret, omnesq; ex eo undique de agris in
 tra mœnia confluerent, urbem ingreffa, & à propin
 quis (ut fit in eiusmodi fuga) deperdita, dum ignara
 locorum flens, & errans trepide omnia circum lu
 strat, in manus forte incidit militum Venetorum, qui
 præfidio urbis stabant: à quibus tracta est in proxima
 contubernia, ut ibi ludibrio haberetur eius pudicitia:
 sed nescio quo fato profiliit misera puellâ domo: &
 recta ad portam, qua paulo ante ingreffa fuerat festina
 procurrit, putans se fore inter hostes atque in agris, &
 ubiq; locorum, q̄ intra urbis mœnia tutiorem. Inse
 quantur incesti illi, ac impii prædones: fugit exterrita
 puella more trepidæ & imbellis damæ, quæ à canibus
 acta fugam rapit in nemora, & saltus: & ubi aliter eua
 dere non sperat, de prærupta quapiam saxi crepidine
 sese præcipitat, malens subito casu conteri, q̄ compre
 hensa ludibrio esse rabidis molossis. Haud secus in
 foelix illa, ubi effugium nullum uidet, de ponte cor
 uo, ubi forte aderat, in adjacentem fluuium sese de
 mittit: & dum propositi tenax ab illis adiuuari recus
 fat, & hastas renuit, quas illi porrigebant, aquis tan
 dem suffocatur: inuentaq; paulopost, in proxima ripa
 sepeditur: haud digna meo quidem iudicio quæ ibi
 sepeditur. Verum tamen certum est, q̄ sicut nihil
 prodest impiis celebris, uel speciosa sepultura, ita nil
 obest iustis ullis, aut nulla.

De seruanda pudicitia per exempla gen
 tilium. Cap. VI.

Quid mirum hæc esse facta à Christianis uirgi
 nibus, quæ Christum norant: quum plerisq;
 etiam gentilibus solo integritatis amore tantæ
 curæ uirginitatem, tantoq; odio corruptionem fuisse

legamus, ut earum multæ quum eam fæditatem aliter propulsare à se honestius non possent, uoluntaria morte repulerint? Legitur enim ex quinquaginta Lacedæmoniorum uirginibus quæ ad Messenios de more gentis sacrorum causa missæ fuerant, ab hospitibus de stuprentatis, nullam repertam fuisse, quæ aliqua arte allici, ad consentiendum potuerit: sed omnes unanimiter quum sibi uim parari cernerent, pro tuenda castitate mortem sibi ipsis consciuisse: eligentes potius extra patriam apud externos mori, quàm sic corruptas ad suos in patriam incolumes proficisci. Quo digno præconio celebrabitur captiuæ illius Thebæ uirginis constantia: cuius coniugium quum Nicanor rex eximia illius forma captus ardentissime expeteret, nunquam potuit impetrare, & si captis Thebis factaq; iam serua id maxime optare debuisset. Sensit pudica mens longe præstare uirginem esse, quàm reginam. Eam itaq; cupidus amator, non nisi extinctam tenuit: propriis naris que sese manibus interemit. Neque minori certe studio Milesiæ quondam uirgines didicerant seruare uirginitatem: quæ ex impetu Gallorum cuncta uastantiu, imminentem sibi turpitudinem, uoluntaria morte fugerunt. Pari proposito Monima & ipsa Milesia, quæ à Mithridate rege Ponti uehementissime exposceretur in coniugem, aspernata tanti regis thalamu, nomenq; & honores regios, dum ad illum inuita traheretur, perinde ac si duceretur ad stuprum, sibi ipsi mortem consciuit. Decedasi quoque filiarum uirgines quanti & ipsæ pudicitia decus fecissent subsequuta nece monstrant. Nam quum ab hospitibus, quos temere, ac imprudenter hospitio suscepissent, uis sibi illata fuisset, noluerunt post amissam pudicitiam super uiuere, & si honeste potuissent: absuit enim dedecus, unde absuerat peccandi uoluntas: mutuis namq; uulneribus cõfossæ unanimiter conciderunt. Fortius, atque etiam generosius Thebæ

DE SACRIS VIRG.

ita quædam abreptæ uirginitatis damnum solata est, nam uim passa ab hoste, mærorem aliquandiu dissimulata stupratorem suum dormientem, & nihil tale suspicantem obruncat, lætabunda; q̄ suam ita strenue pudicitia uita foret, subinde & seipsam interemit, ne forte rursus uim similem ab alio pateretur. At quæ to foelcius puella alla similiter Thebana, Thimoclia nomine profligatum identidem ab hoste pudorem solata est: pulchrum dolum ad ulciscendam pudicitiam machinata. Hæc enim stupratorem suum Magni Alexandri præfectum astu perduxit ad puteum, ut inde aurum extraheret, quod ibidem præ timore belli pauloante se occultasse simulabat. Qui dū securus introspicit, pronior lapsui factus, repentino puellæ impulsu in præceps ad ima deuoluitur: ac superiniectis postea lapidibus miser obruitur. Quæ postmodum re compta, atque ad regem pertracta: ab eo non solum impunita dimittitur, sed laudata magnopere de tam præ clara uisione, etiam immunitate donatur: atque ab eo ipso rege cautum, ne qua posthac ingenuæ domui afferretur iniuria. Minerua quoque gentilium dea parentem dicitur interemisse uirginitatem suam uiolare cupientem. Mica Eliensis hic nullo modo tacenda est, quæ quum forma præstaret, & Lucius Aristoni Eliensium tyranni satelles eius amore deperiret, nunquam adduci potuit, ne parentum quidem precibus, ut lasciuia iuuenis libidinibus assentiret. Quæ quum tandè uim pati cogeretur, aduoluta paternis genibus rogabat, ut trahi se ad stuprum non sineret: sed ut potius in tueri eam mortuam uellet, q̄ corruptam. Interim effrænata libidine correptus impius satelles eam ita complexam parentem grauisimis plagis affecit, & demum omnia fortè animo tolerantem, ut erat, demisso in paterno sinu capite, iugulauit. Maluit uerecunda puella sic in sinu patris crudeliter necari uirginitate salua, quàm

in sinu adolescentis molliter teneri amissa pudicitia
 multo chariorem sibi fuisse pudorem declarans, q̄ uis
 tam. Quid Phædonis filias memorem: quæ adiudic
 cato patre ad mortem, quasi tyrannidem affectasset, ne
 quid & ipsæ in se grauius, & hostilius, q̄ sui pudoris
 candor exposceret, populi furentis impetu pati cog
 rentur, complexæ inuicem in puteum sese præcipita
 runt: Quid & per multas alias gentiles referam: quas
 recensere longum est, & fortasse superfluum. Ignora
 uerunt hæc quidem omnes uotum illud, ac sacrosan
 ctum foedus connubii spiritualis, nec uirginitatis suæ
 sponsum Christum nouerant, nec ullis erant astricte
 uotis continentia: attamen tanto studio integritatem
 pudoris adamarunt: ut nullo ingenio, aut ui expugna
 ri potuerint, ut uirginitatem licito alioqui matrimonio
 commutarent. Quare uel ex hoc dignæ profecto ui
 dentur fuisse, ut agnoscerent Christum ueræ sponsum
 uirginitatis: cui uel sic ignaræ sese tanto studio, atque
 affectu dicauerant. Hæc habui nobilissimæ uirgines,
 quæ ex uariis excerpta auctoribus, uobis pro pudici
 tiæ norma proponerem: ethnica etiam exempla adiu
 cere minime ueritus, quo scilicet apertius cognoscat
 Christiana uirgo, qua sit animaduersione plestèda, quæ
 uirginitatem suam tam solenni ritu Christo Deo des
 sponsatam, ultro corrumpendam nefariis stupratoribus
 dedat: atque simul intelligat quanti sibi faciendus sit uir
 ginitatis thesaurus, qui etiam gentilibus tanti fuerat, ut
 eum uita ipsa multo existimauerint chariorem. Ah
 quanto optabilior gratioꝛq; uideri debet is thesaurus
 uirginibus Christianis: quæ modo in eo seruando, non
 quidem, ut olim illæ, uitam amittunt, sed inueniunt.
 Verum quanto nunc facilius, atq; fœlicius seruare poss
 unt uirginitatem, quæ uolunt: tanto grauius puniens
 dæ sunt professæ, quæ negligunt. Olim & enim san
 ctæ uirgines ui à lenonibus trahebantur ad lupanar,

DE SACRIS VIRG.

nunc aut contra muris & claustris quasi ui custodiuntur, ne corruptoribus pateant, Vide quanta diuersitas temporum, & morū: tunc illis nō licebat arbitrati suo caste degere, nunc uero nostris non licet ex sua libidine impudice quicquam facere.

Quam dignis, & magnificis titulis decorentur in sacris literis uelatae uirgines Christi.

Cap. VII.

Cant. 2

Apoc. 3

Esa. 62

Cant. 4

Cant. 4

Ibidem

EIa modo prudentes uirgines quæ asiduo certamine sexum acriter oppugnatis, & mundum deseruistis propter Christum perstate uigiles, & lampades uestras oleo concinnate largissime, opperientes aduentantem iam iam sponsum qui cum unâ ingressurae estis ad nuptias, is blandis uos promissis, & dulcibus his uerbis inuitat. Veni, inquit, sponsa mea, ueni speciosa mea, ueni columba mea, Accipe coronam, quam tibi præparauit. Ecce uenio cito, nemo accipiat coronam tuam. Quæ nam est hæc corona quæso, quæ auferri uetat, nisi tua ipsa uirginitas: quæ te domini coronam esse facit, de qua legitur. Et eris corona gloriæ in manu domini. Quum itaq; corona domini dicaris propter decus, & sublimitatem uirginitatis, caue ne quid cominitas indignum, aut indecens capite saluatoris. Præterea scriptum est de te in sacris literis. Hortus conclusus soror mea sponsa, custodi ergo fructus tuos, nō exurgant in eo spinæ, aut tribuli, sed uuæ florentes emittant odorem suum. Non irrumpant latrunculi, qui destruant sepem pudoris tui, & surripiant delicias fructuum tuorum horto conclusas. Diceris quoq; fons signatus, nemo ergo conturbet aquam cisternæ tuæ, ut ualeas pulchritudinem tuam, & decorem tuum in uitrea claritate fontis huius asidue speculari. Puteus etiam nuncuparis aquæ uiuæ: caue ne uiui latices conuertantur in sætentes lacunas, et puteus gelidus in stagna coquentia

phlegetontis inferni. Vocaris insuper paradifus: uide
 quaſo ne fit in ea arbor letalis, et dolofa, de qua anti- *Ibidem*
 qui ſerpentis te calliditas aſtuta decipiat: ut guſtata inde
 uetiti mali dulcedine, ſimilis Eua pereas, atq; incurras
 ſimul cum illa maledictionem, ut & tu in doloribus pa-
 rias. Cæterum quum ſuper omnia appelliteris ſponſa
 domini dilecta: provideas diligenter, ne quando tua
 culpa, à quo tantopere diligeris, repudiata, turpius con-
 fundaris. Item quum & columbæ candidiſſimæ aſſi-
 mileris: caue ne nigerrimum transformeris in coruū. *Cant. 2*
 Et quando etiam porta domini clauſa diceris: proſpice
 ne quis aperiat, ne quis irrumpat, præter dominum, pe- *Ezech. 44*
 nes quem clauis illa Dauidica manet: qua aperit, et ne-
 mo claudit, claudit, & nemo aperit. Tu deniq; dum uir-
 go es, dum intacta manes: tota pulchra es, tota ſpecioſa *Apoch. 3a*
 tota formoſa: caue propterea, ne quid fit tibi in oculis
 petulans, in ore procax, in geſtu pudendū: ſed ipſe oris
 habitus, atq; motus, inceſſusq; atq; totius corporis ſpe-
 cies ſimulachrum fit mentis, ac figura interioris pulchri-
 tudinis: quæ neq; exteriori cultu, neq; adulterinis colori-
 bus, indiget. Hoc faciens tu quidem ex altaberis cum
 angelis in cœlū: ſi uero contra feceris (quod Deus auer-
 tat) extruſa de numero prudētum demergeris cum dæ-
 monibus in abyſſum ſempiternam: & quāto ſublimior
 fuerit aſcenſus tuus antea ad cœlum, tanto pernicioſior
 poſtea lapſus tuus erit ad inferos. Hæc ad honeſtas, &
 ſanctas uirgines in præſenti dicta ſufficiant: reſtat deinceps
 in inceſtuofas, ac repudiatas à Chriſto adulteras
 ſtilum uertere: ut pro integritate pudoris, quæ ſemel po-
 dita reparari ultra nequit, integritatem mentis reddant:
 quæ per poenitentiam, & effuſionem lachrymarum fa-
 cile reſtituitur.

In inceſtuofas ueſtales: qua poena afficerentur,
 quum poſt profeſſionem uirginitatis
 redderentur inceſtæ. Cap. VIII.

DE SACRIS VIRG.

Sicut ergo summo honore dignæ sunt, ac maxime
 melaudandæ honestæ, ac pudicæ uirgines, quæ
 ob Christi amorem nuptiarum solatia contemp-
 serunt: sic contra seuerissime puniendæ, quæ uiolata
 fide sponsionis, et deposito pudore fœdis libidinibus
 inhiant. Atque quanto magis lætandum, gratulando
 dumq; est illis, quæ carnem, mundum, et diabolum
 superarunt: tanto contra grauius dolendū sup his, quas
 fœda, ac sacrilega libido prostrauit. Proh dolor q̄
 peruersa mutatio, eam scilicet uirginem, quæ nuper
 uocitabatur domini templum, & habitaculum spiritus
 sancti, flosq; & lilium & eiusmodi dignis admodum
 nominibus (ut nuper dicebam) mox factam esse sentio
 nam omnium immundiciarum, abyssum peccatorum,
 atram fuliginem inferni, stipulam aridam, spinam leta-
 lem: & de uirgine sacra impudicissimum scortum: de
 sponsa Christi, repudiata adulteram, nuper, dum
 incorrupta mansit, sanctis angelis, modo corruptam
 reprobis spiritibus comparandam: quippe quæ ceu
 quondam Sathanas ab angelica celsitudine in profun-
 dum deciderit inferorū: ut iam non sponsa domini, sed
 dæmonis concubina merito sit dicenda, tanto deterior
 effecta meretricibus corrupta, quanto antea præstabat
 meretricibus uirgo. Leua in directum oculos tuos
 (inquit propheta) & uide ubi prostrata sis, & q̄ uilis
 facta nimis iterans uias tuas. Quid enim est aliud ab
 negare uirginitatis sponsionem: q̄ mentiri Deo patri &
 repudiare Dei filium: reicere à se spiritum sanctum &
 ac deniq; consecratum Christo templum fœdo cultu
 demonum profanare, & in lupanar conuertere. Legis-
 mus antiquos Romanos licet falsa superstitione teme-
 rantur, suas tamen olim uirgines, quas ipsi uestales ap-
 pellabant, tanta reuerentia, ac tantis honoribus psequi
 solitos: ut nihil eis esset in rebus humanis, aut diuinis,
 uel angustius, uel sanctius, q̄ sancta, atque impolluta

uicere. 3

castitas uirginalis. Contra uero summo odio, atque etiam supplicio consueſſe proſequi incaſtas, & molles. Nam (quod horribilius eſſe non poterat) uiuæ, uidentiꝫ; funere indiſto: feretro uiuentem uti mortuâ efferebant: amicis atque cognatis triſte funus luſu miſerabili proſequentibus. Vbi uero ad portam Collinâ uentum erat, ſtatim inſœlicem illam, atque miſellam ſœminam, pontifex ſuus ſpecu ſubterraneo deponebat: & conceptis uerbis arcana quædam precatuſ, ex templo ſeſe auerteſat: & tunc qui parati erant humum certatim ſuper eam nequicquam clamantem & miſerabiliter eiulantem iniiciebat, uiuam in ultionem uiolatæ uirginitatis humantes.

Quam grauiſter delinquant uirginitatem uouentes, ſi ſe corrumpti ſinant. Cap. IX.

TRiſte ſanè & ualde lachrimabile ſpectaculum attamen dignum, & æquum tanto ſagitio. Miſtius quidem nunc agitur cum inceſtuofis: & ſi expediret fortasſis ad cuſtodiendam uirginitatem, ut nunc quoque eiufmodi ſagitia ſimili ſupplicio puniretur: cauereſt ſanè puellæ magis, ac diſcerent modeſtius agere ſupplicii horrore perterritæ. Acerbitas enim ulciſcendi maleficii, rectius, cautiusꝫ; uiuendi improbis diſciplinam præſtat. Non ſunt hæ quidem ueſtæ, aut Dianæ, aut ulli uano deorum, dearum ue gentilium cultui deſtinatæ: ſed Chriſto Deo uero, & deorū Deo diuinitus conſecratæ: neque etiam ad Gamelii Iouis aram, uocatis Hymeneo, & Talasſo falſis gentilium diis, nec nefandæ Veneris, Iunonis ue pronubæ auſpiciis aut gratiarum fauoribus nuptias pepigerunt: neque in cubiculis, aut ante geniales toros, ſed coram omnipotenti Deo in ſacraſſimis templis, iuxta aram ſummi Dei, accenſis lampadibus, ſoleni cæremonia cum ſumma religione, quælibet quaſi regina coronata ſummo

DE SACRIS VIRG.

mo illi regi Deo nuptura refedit. Quidnam quæso
magis ratum, sanctumq; esse debuit, q̄ fideliter serua
re quod sacro ritu, tam solenniter pactum, promiss
sumq; fuit? Adhuc tamen reperiuntur, quæ non ue
reantur tam firmum labefactare promissum: & tam
sanctum uiolare sacramentum: atque pro scelus re
iecto Christi sponsalicio, & spreto domino, contemes
rata fide impie sese neq; seruo, ac improbo lenoni sub
sternere. Quæ nã est tam effrons, ac impudica mulier,
quæ coram spõso & in oculis eius ausit quicquã cõtra
pudorem committere: aut patrare quidpiam inhones
ti, quod aut eũ offendere, aut eius possit animo displi
cere? Quod si quando fieret. Quid hoc iniquius aut
indignius dici, aut excogitari unquam posset? O mis
eræ foeminae quid agitis? An ignoratis sponsi uestri ocu
los quos fallere creditis, ubiq; locorũ præsentis esse,
& quicquid agitis contemplantes? Oculi domini (in
quit propheta) super facientes mala, ut perdat de terra
memoriam eorum. Porro tantum abest, ut factum quid
piam latere eum possit, ut etiam cognoscat corda ue
stra, & cogitationes ipsas occultas intelligat. Audetis
tamen sub eius conspectu, quasi non uideat, et in ocu
lis illius, quasi dormiat, o scelestæ agere tam nefarie: et
ea committere quæ nulla meretrix, quãuis procax, in
conspectu sui lenonis auderet? O nefandum scelus, ò
singularem audaciam, ò insignem contumeliam, uir
ginem scilicet Deo dicatam, solenni ritu sanctificatam,
omni religionis mysterio consecratam fieri incestam,
ac fædo nefandorum facinorum luto uti immundam
suam, ac multo etiam fœdus, uolutari. Quid enim fuit
opus uelari, septisue occludi, si ita patere uelitis? Proh
pudor patent alicubi septa uirginum, atq; iam ob des
diam pastorum ex sacris ædibus in meretricios forn
ices, et obscœna latibula sunt conuersa. Quanto equi
dem libentius hoc loco siluissẽm, si id uulgius lateret, si

clanculum fieret, si posset disimulari silentio, et aliqua tergiuerfatione celari. Verum quam impune, palamq; peccetur, mirum esse non debet, si palam, atq; impune tantum quoq; flagitium defleatur. Honestas tamen, ac sanctas semper excipimus, quæ in sua integritate, inq; Dei seruitio constantissime perseverant. Sed iam et de malis meliora speramus: quum cœperint res melius ire q̄ putabamus, atq; cœptum sit tandem immutari tam improbos mores, et licetiam, q̄ propior sceleri fuerat q̄ religioni, nouis legibus arctius cohiberi: atq; oēs obstrictius ad exemplum, et regulam uirginum sanctarum obcludi, et geminatis cancellis, et parietibus altioribus, ac tutioribus obserari.

Quam male conueniat nimius corporis cultus uelatis uirginibus. Cap. X.

Sed iam ad propositum redeo et ad impudicas iterum me conuerto. Quo nam quæso pacto inq; foelix mulier, etiam si uelis, impudicitiam tuam disimulare poteris: quum euulsis superciliis, comptu, fucis, nimiaq; mundicie ipsas etiam meretrices excelsas: ut iam neq; ex oculis neq; ex sermonibus neq; ex cultu uideri matrona honesta possis, ne dum uelata uirgo, aut cœlebs: quin potius scortum, et omnes implens numeros, dignissima prorsus Florali matrona tuba, ut ait ille, Ex quo sanè multo magis uideris digna ut ueneri illi Corinthiæ consecreris, immo prostituaris, q̄ Christo. Audi prophetam Hieremiam te ita acriter acculante. Impudens (inquit) facta es ad omnes, facies meretricis facta est tibi. Nimius siquidem uestiendi cultus, comptusq; corporis, lenociniaq; fucorum nō nisi prostitutis, ac impudicis scæminis conuenire uidentur: q̄q; nunc ex improbitate consuetudinis, ac morum peruersitate et fœda licentia temporum id etiam in quibusdā matronis, non tam impudicitiae notam, ac suspicionem

Hiere. 5

DE SACRIS VIRG.

¶ vitium potius muliebris leuitatis, ac uanitatis accuset qua sibi per placendi studium de coniugum licentia blandiuntur. Atqui uero in sacris uirginibus, quæ sese prorsus carnalibus delitiis abdicarunt, si iisdem adhuc concupiscentiis delectantur, nulla est excusatio, sed certum potius indicium animi, corporisq; corrupti.

Quem nam cedo pudorem præstare poterit, etiam si casta, aut uirgo fuerit, mulier compta immodice, et exulta molliter: cuiq; potissimum in uotis hæc sint: acus, calamistra, specilla, crinalia, ampullæ, fuscus, unguenta, & mundus reliquus muliebris, tanquã necessaria supellex: & quæ habeat thalamum, torum, pauimentum, parietes aulæis, tapetibus, signis, atque picturis ornatos: resq; omnes ita instructas, ita apparate dispositas, ut non uideatur ibi uirguncula sacra, sed Thais quæpiam, aliave famosa meretrix habitare.

Quis enim compositos tinctosq; crines, & cincinnos, & eiusmodi comptus, uel in qualibet honesta puella non damnet: ne dum in uirgine circumfusa, & profusa, ac dicata perpetuæ castitati: Quod enim in alia turpe est, in hac etiam foedisimum reputabitur. Impossibile sane uidetur simplicem, ac puram esse posse illius uirginis conscientiam, quæ uel arte, uel compositione, uel uera etiam forma pellicere spectatores ad sui concupiscentiam delectetur. Nam et si ipsa forte non assentiatur concupiscentiæ peccato, aliis tamen peccandi faces, & fomitem subministrat: atque concupiscendi tentamenta propinat. Quid aliud uult sibi uestis ipsa, & si uilis, & pulla, tota tamen & mundicie immodica, & suspecto nitore perfulgens: Quid diffusa altius tunica, ut aliquid interius appareat pulchri, quod commoueat: Quid nitentes soleæ nigredine: Quid papillæ fasciis arctius compressæ: Quid crispanti cingulo angustissime pectus accinctum: Hæc sunt sane manifesta animi latentis indicia: & quæ sine quæstionibus

quaestioibus re, non uerbo, cordis arcanum ueris-
 me fateantur. Virgo quidem nō tantum nomine, sed
 & re ipsa esse debet, ac etiam uideri, & credi: ut quā-
 quis eam uiderit, non statim dubitet ex aspectu inte-
 gra ne sit, an corrupta. Si enim uirgo uideri uis, & serua-
 re tuam uirginitatem desyderas: quid permittis, ut ta-
 lis te decor, & talis te cultus infamet? Quid te ornata,
 & comptam interim ostentas? quasi uel uirum habeas,
 uel quærites, cui tu eo comptu placeas? Optes potius
 si uirgo diu esse uelis homines fugere, & hominibus
 displicere. quoniam (ut Dauid in psalmo dicit, Qui *psal. 52*
 hominibus placent confusi sunt. Maculas te ipsum quo-
 dem non ornas, & carnalis concupiscentiæ notis asper-
 gis, etiam si munda alioqui fueris, quum iam dudum
 defectam comam rursus pectas, & supercilia expilas
 dentes pulueribus fricas, fasciculum ad naris admoues
 faciem cerusa & stibio decoloras. Quid tu cupis de
 carnis pulchritudine exterius comendari? quando nul-
 la sit uirginibus sollicitudo molestior, q̄ aduersus pro-
 priam carnem iugi & assidua concertatione pugnare:
 dicatq; propheta, immo spiritus sanctus omnis gloria
 filia regis ab intus. Porro extrinseca pulchritudo cor-
 ruptibilis est, & uana, fomesq; ac nutrimentum libidinis
 at uera uirginis pulchritudo interior est, & iccirco inte-
 rius sese exornat, ut suo se tantum sponso, qui uidet in
 abscondito, pulchram, & spectabilem præbeat. Deteg-
 gis te sane qualis sis, quum tam peruerse aliud uerbis
 occulte iactas, aliud re ipsa foris ostentas. Nam nullis
 ferè comptior cultus in præcio est, q̄ quibus pudor ui-
 lis est. Syncære quidem syncæritas formæ tractanda
 est: & quod est professionis, & uoti, id cultu, & habi-
 tu, atq; actu seruandum: ne aliud professio commēdet,
 aliud cultus insinuat. Siquidem interioribus uirtutibus,
 non exterioribus ornamentis est decoranda uirginitas.
 Quin immo etiam si adsit decor naturalis obnubēdus

DE SACRIS VIRG.

est, & dissimulanda species uirginibus sacris. Cultus enim & immoderata frontis hilaritas corruptelam mentis arguit; quippe quæ à puellis lasciuus de industria ad allucandos amatores & ad sollicitandas iuuenum mentes soleat comparari. Minutia uestalis gentilis, & ethnica (ut refert Lilius) suspecta tantum ob mundio rem iusto cultum sacris primo abstinere rebus iussa: deinde pontificum decreto, seruo indice facta rea, uiua de more sub terram defossa est. Posthumia Romanæ, et ipsi uestali, & honestæ alioqui uirgini, risus solutor, & liberior cum uiris confabulatio tantam illi ipsi peperit infamiam, ut uel ex eo solo accusaretur incestus: quæ quâuis postmodum compertum fuerit falso fuisse insinuatâ, iusta tamen grauisimaq; reprehensione non caruit admonitaq; fuit à spurio Minutio summo pontifice ne deinceps inuerecundius loqueretur, q̄ uiueret. Tales profecto uirgines fatuæ merito possunt dici: quæ licet uirgines sint, extinctas tamen lâpades habent, oleoq; carentes: nec propterea introibunt cum sponso ad nuptias: sed exclusæ audient uerbum illud ualde horribile, & pertimescendum. Nescio uos. Deponant ergo castæ, & honestæ uirgines mores, habitumq; incestarum: et lupanarium insignia, & prostituerum ornamenta prorsus abiiciant: ne quod profitentur odisse, cultu ipso corporis amare uideantur: & ob id, multo etiam peiores q̄ sint, à cunctis credantur. Afferit autem inclytus martyr, et doctor sapiētissimus beatus Cyprianus uirgines quæ sese eiusmodi artibus compserint inter uirgines nō esse connumerandas sed tanquam contactas oues, et moribidas pecudes à sancto, & puro grege uirginum, procul arcendas, ne contagio suo cæteras polluant.

In eas quæ aut sibi abortum procurant, aut æditos ex se infantes necant. Cap. XI.

Quid uero dicemus, si quæ etiam ex his reperiantur, tam impiæ, et scelestæ, ut ueneficiis, et medi

eamentis, atq; aliis quibusdam infidiis sibi ipsæ partus
 abigant, et abortum procurent, ne incestus sui flagitium
 adueniente maturi partus ædificatione prodatur: Nouum
 monstrū, ut sint matres, quæ fiant ultro suorū nondum
 natorū filiorū parricidæ. sunt et quæ medicaminibus se
 se præparent accersentes sibi pharmacis sterilitatem, ne
 abortione sit opus. Turpiter quidem, omnes uertim ali
 quanto consultius illæ, quæ ædita puerperla nō necant,
 ut istæ, quas modo dicebam, sed exponūt: aut perfra
 ctis omnibus repagulis pudoris, et honestatis, e cætu uir
 ginum fugiunt post stupratores suos. Proh nefas piget
 pudetq; dicere, Siccine est abrenunciare sæculo: Siccine
 uoluptatibus abstinere: Siccine Deo uotum: Cogitare
 misellæ, cogitate inq; cito uos hinc migraturas esse ad
 iudicium, ac astituras mox ante tribunal illud tremendū
 iudicis magni, ubi latebræ omnes cordium, atq; omniū
 facinorum libri aperientur: in quibus à cunctis omnia, q̄
 uis occulta, legentur: et pudenda tua (ut ait propheta) in
 conspectu tuo reuelabuntur. O quot ibi corruptarū cre
 dita falso uirginitas. eo iudicio condēnabitur: et contra
 quot uirginū male diffamata castitas coronabitur. Exp
 giscimini ergo, et uel gehennæ metu respicite: nihil sal
 ne remedii est reliquū, nisi pœnitere, et in melius sese
 emēdare, anteq̄ ueniat dies illa tremēda, et amara ualde:
 q̄ qd̄ à quolibet q̄tūuis diu ulcturo lōge esse nō potest.

Adhortatio ad pœnitentiam. Cap. XII.

Cogitare ergo infelices aīæ quale uos iudiciū ex
 peçtet, et quale uobis p̄ tanto scelere apud infe
 ros preparatū iā sit incendiū: in quo tanq̄ in Pha
 laridis tauro, succēsis fornacibus ppetuo torrebimini,
 Cogitate inq; q̄s stridor dentiū uos maneat, q̄ tenebræ,
 qui fletus, quæ mola in collo, qui uermis in cōscientia.
 Ibi quidem inter mille suppliciorum genera, et amnes
 sulphureos, et immanes tortores, et ultrices furias pœ
 nas luetis perpetuas, sine ulla spe iueniæ, aut ullius

DE SACRIS VIRG.

amplius misericordiae perfugio. Cauete cauate dum licet, tam tremendum iudicium: nec ipsae uobis deesse uelitis, tempestiuam poenitentiam aspernantes: ac eam cum grauisimo salutis uestrae periculo differentes. Nihil est enim quod desperetis uestras sordes lachrymis posse lauari, modo respiscere uelitis, & cum leproso illo euangelico poscere dominum mundari. Id enim pollicetur uobis dominus per prophetam suum dicēs, Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuerte re ad me, et ego suscipiam te. Et per alium prophetam Si fuerint inquit peccata uestra sicut uermiculus, quasi niuem dealbabo: & si fuerint ut coccinum, uelut lanam albam efficiam. Quamobrem leua iam oculos tuos in directum, et uide ubi prostrata sis & (ut inquit Apostolus) memor esto unde cecideris, et age poenitentiam. Diximus paulo ante per arcam Noe castitatis imaginem merito figurari: quum omnis caro diluuii aquis submersa fuisset, in ea quicquid incorrupti fuerat conseruatum est. Ex hac ergo arca quum Noe coruum, & subinde columbam euolare libere permisisset, non nisi columba legitur reuertisse, coruo foeda putrescentium cadauarum esca detento. Tibi sane competit ista similitudo rectissime. Nam tu quoque quasi columba domini exiisti in apertum extra arcam pudoris: eia modo instar columbae illius sumpta pacis olea ocys reuolato, ut admissa rursus in arca salueris: nam si redire contempseris, & sordibus uoluptatum detenta coruum malueris imitari, perpetuo exules, nec in arcam, id est in gratiam amplius admitteris. Consulat ergo sibi unaquaeque dum uacat, & dum tempus est, et quae praestare Martham, eo quod corrupta sit, amplius non potest, Magdalenam saltem illius sororem discat imitari: ut eam ipsam sequatur poenitentia, quam prius secuta est culpa. Haec enim & si multum peccauerat, pii tamen Iesu pedibus prouoluta flendo ueniam promeruit, & ab eo, ad quem nunc

Matth. 8

Hiere. 3

Isa. 1

Apoch. 2

Gene. 8

per meretrici plenà peccatis accesserat, iustificata, innocens, & sine peccato recessit. Quid tu ergo cunctaris diutius, aut differs in longum emendationem peccatorum. Pro certo scias tempus, quod nunc acceptabile est, mox in aduersam tempestatem immanitatis, & horroris plenam totum mutandum esse: quando nihil ualebit pœnitentia, nec erit ulla spes ueniæ, nec humana aut diuinæ misericordiæ perfugium.

Inductio ut incesta suo se iudicio condemnent.

Cap. XIII.

Iudicate miseræ foeminæ uosmetipsæ de uobis: hic iudicium uestrum requiro. Ingređimini parumper secretum thalamum conscientię uestræ, & sedentem ibi pro tribunali spectate eam ipsam dominum de uobis secreto iudicio rectissime iudicantem: nam sicut dicit Apostolus, si nos metipsos diiudicaremus, non utiq; iudicaremur. Quæ namq; ex uobis tam expers ratio nis erit, ut iudicio isto domestico, non succumbat: ac ream sese non dicat, et omni supplicio dignam. Et enim si uirgines fatuæ uel ob solam ignauiam, nuptiis coelestibus excluduntur, quid de iis quæso fiet, quæ nõ tantum, ut fatuæ illæ boni opus negligenter fecerunt, sed etiam petulanter sacrata, atque sanctificata Deo corpora impuris prostituerunt, lenonibus uulgantes Christi thalamum in lupanar. Dicite rogo, hoc etiam à uobis requirimus. Si mortalis cuiusuis hominis uxor deprehensa in adulterio ex præcepto legis obrui lapidibus digna est: quid sponsæ Christi adulteræ fieri par est: unica quidem puniri morte parum est, grauiora commeruit scelus. Sed quidnam ergo supplicii erit huic incestæ satis, si mors una pœnæ satis non est. Aliquid profecto atrocius morte id sit, oportet: et hoc erit mortis sempiterna poena: quam nec mors ulla extinguat, nec ullus diminuat dies, nec ullum refrigerium

1. Cor. 11

Matth. 25

DE SACRIS VIRG.

Ieuet. Pernoscite uel ex hoc, quanta sit sceleris istiusmodi
 diimmanitas, quod quum tam misericors sit ecclesia san-
 cta Dei, tamen eiusmodi flagitium tam diro anathema
 re feriat, ut ne moriēti quidem communionem per Illi-
 bertani concilii decretum dandam uelit ei, quae Deo di-
 cata stupram aliquando commiserit: quū tamē pro nul-
 lo ferē alio crimine (quod sciam) legatur communione
 culpam in morte interdict. Sed iam contra eiusmodi ince-
 stas satis dictū arbitror. Horret liquidem animus, & ob-
 pristinae uirginitatis honorem eas tantae sceditatis uitio
 incessere mens ipsa reformidat, meq; ipsum sane perpu-
 det de his minus honorifice loqui, q̄ sponsam Christi
 deceat: & q̄ ipsa sacrarum uirginum postulet reuerētia:
 quoquo modo interim plarāq; istarum uiuant, atque a
 uoto, & à sua professione rebellent.

Quam graue scelus sit Deo dicatam uirginem
 polluere incestu, q̄q; acerrime semper
 fuerit uindicatum. Cap. XIII.

HAtenus de impudicis uestalibus, sed quae mo-
 do satis digna cōiitia in eos ipsos scelestos, atq;
 incestuosos hoīes dici possunt, q̄ has ipsas uir-
 gines sic Deo dicatas polluere, & incestare nō uerentur?
 Quānā oris facundia: q̄ grauitas orationis: aut q̄ uehe-
 mentia uerborū, atq; sententiarū in tam nefarios, ac pro-
 fanos adulteros, posset pro sceleris grauitate satis digna
 reperiri? Vincit qdē officiū linguā atrocitas rei & fa-
 cinoris magnitudo. Id cogitare mens stupet, & manus
 refugit exarare. Scelus est pfecto quod nec ulla potest
 eloquentia satis explicari, nec ulla satis digna poena pu-
 niri. Profanus si quidē habetur, qui aut sanguinis, aut se-
 minis profluuiō aedem polluit: at q̄to profanior qui pu-
 ram, & cōsecratam uirginē incestat: spiritus sancti tēpla
 profanat: & sanctificatum corpus detestabili colluione
 corrūpit: Si ualde nefariū est uasa consecrata manibus

profanis attingere, sacras uestes diripere, propter quod multi acerrime multati sunt, quale crimen esse putabimus, consecratas Deo uirgines cōstuprare, & spolia uirginitatis abripere, & uiaa templa spiritus sancti impie profanare. Constat enim sacrata Deo corpora cunctis parietibus q̄tūuls sacris sanctitate, ac religione præstare: quandoq̄dē nō parietum gratia, sed utui eiusmodi tēpli amore de cœlo Christus descenderit, primo in uirginis uterum: postmodū de utero uirginis in mundū: postremo de mundo in crucem. Ozas (ut in sacris literis legimus) currum domini prolabantē temere fulcire conatus, q̄a sacratissimam arcam profana tetigit manu haud mora humi repentina morte procubuit. Balthasar Babilonius q̄ uasa tēpli impiis manibus cōrectare non sit ueritus, miserabili pœna affectus est. Antiochus quoq̄ profanato Dei templo, spoliisq̄ ditatus sacris, haud multo post amaro animo, q̄ fecerat reminiscens, cōdignas sacrilego pœnas luit. Heliodorus Seleuci regis legatus dum similibi impietate idē tēplū spoliare esset aggressus, terribili uisione perterritus, & inuisibilibus ēt plagis percussus, statim miserabiliter i ipsius ararii uestibulo cōcidit: ibiq̄ aliquantisper digna castigatione correptus est, sed pertesus patratī facinoris impetrata sacerdotū p̄cibus uenia, officiis uitæ restituitur. Pōpeius quoq̄ ille magnus captis Hierosolimis, licet ex illo tēplo (ut refert Cicero) nihil attrerit, tamen haud leuius peccauit, quum illud idem templum primus idolorum superstitione polluerit, quo circa non diu post uictus à Cæsare in Ægyptiaco littore recisa ceruice iacuit feris dilacerādus alitibus. Crassus item auarissimus quū & ipse ex eodem tēplo quicquid preciosi fuerat reliqui eorum q̄bus Pōpeius pepercerat, sustulisset, apud Carras Parthorum sagittis opprimitur. Merito ergo (ut uidemus) puniti omnes sacrilegi maximis semp pœnis fuerunt: at q̄to maiori uisione digni nefandi, atq̄ incestuosi stupratores, quātoq̄

1. Para. 13

Dan. 5

2. Mac. 19

2. Mach. 3

DE SACRIS VIRG.

æquius puniendi: Si quidem neque arca illa, neque uasa
aut ornamenta ulla templi quantumuis relligiosa, et sa-
cra, seu aurea, seu argentea illa sint, præferri, æquarive
possunt augustimo, et sacratissimo templo corporis
uirginalis: quãdo quidem ea quæ præcesserunt figuræ,
et iudicia, umbræque, et imago fuerunt eorum, quæ mo-
do sunt. Quanto ergo potior est lux, quàm umbra, et ue-
ritas, quàm figura, tanto uiua hæc templa parietibus illis re-
ligiosiora atque sacratiora censenda. Dic quæso quo-
nam cruciatus seruum illum afficiendum putes qui cu-
bile domini ingressus sponsam eius uiolare præsumpse-
rit: Nonne acerrimo, et exquisitissimo quoque suppli-
cio dignum dicas: Sed hæc est sponsa domini quam
polluis: hæc Deo dicata, quam uiolas: hæc Christo con-
secrata, quam stupras, quamque habes ludibrio, quamque
publicè circumdatis. O libidinem effrenatam, et in do-
mitam. O impiam et singularem audaciam: quæ nec
iram Dei reformidat, nec sacratissimas faces, nec inter-
dictum cubiculi limen, nec sacros alitus perhorrescit.
O præcipitem, et sacrilegam confidentiam, quam non
pudor à turpitudine, non metus à periculo, non religio
ab impietate, non ratio denique ipsa à furore potest ullo
pacto reprimere. Quibus abstinebit: qui nec sacratis
quidem corporibus abstinendum putat: Attende an-
num miser attende ad illas diras imprecationes, atque
execrationes quas in sacro istarum epithalamio sacer-
antistes conceptis uerbis in caput detinuerit tuum, uel
ipso horrendas sono, et terribiles auditu. Non possunt
ea non rata, solidaque esse, quæ tam religiose, tam pie in-
ter sacrosancta mysteria, ante aras sacras, sacro ore pro-
muntur: eodemque loci ubi Deus ipse tam præsens est,
quàm super sidera in coelo. Quare nisi agas poenitentiam,
peccatoque, abstineas tam abominabili, cito (mihi crede)
indues (ut dicit propheta) maledictionem illam sicut ue-
stimentum, et intrabit sicut aqua interiora tua, et sicut

Et. 575. l. 1
D. 111. 2
Q. 1. 3. 2. 1. 1. 1.
3. 1. 2. 1. 1. 1.

oleum in ossibus tuis. Nihil sane foelicius incestuoso illo Clodio peribis: at potius tanto immanius quod illa uana superstitionis tu uerae religionis mysteria possidisti. Hunc uero, M. Tullius quauis ethnicus, & a pietate christiana longe alienus, publice palamque professus est, se summo odio, uel ob hoc maxime scelus prosequi. Sic enim in oratione quam contra Pisonem, & Gabinium habuit, testatur. Quod mihi odium, inquit, cum Clodio fuit, nisi quia perniciosum patriae ciuem fore putabam: qui turpissima libidine incensus duas res sanctissimas, religionem, & pudicitiam uno scelere uiolasset. Et alibi grauiter conqueritur, quod quae sacra per summam castimoniam uirorum, ac mulierum erant peragenda, eadem essent per istius stuprum uiolata. Sed quid ego hic ethnicorum, aut antiquorum testimoniis utar: quum sub oculis nobis assidue nostratum Christianorum exempla uersentur: qui incestus sui apertissimas, atque grauissimas poenas dederunt. Noti sunt homines, nota scelera, et noti qui postmodum rerum exitus sine secuti: ut non minus hic superuacaneum sit, quam etiam inuidiosum quenquam apertius nominare. Quamobrem satius erit hic Antiochi tertii in ea re modestiam recensere in operum probrium, & dedecus impiorum. Is enim Dianae sacerdotem, quae miranda forma praestabat semel intuitus, statim Epheso discescit ueritus (ut ipse dicebat) ne quid praeter animi sententiam, uictus muliebri specie, facere cogere. Confundantur tali modestia uulgus incestuosorum Christianorum: quum quod tam sedulo homo gentilis cauerit, ipsi fraudulentem ac studiose perquirant: non attendentes quod Apostolus dicit, Si quis Dei templum uiolauerit, disperdet illum Deus. Et ne ab ethnicorum prorsus exemplis recedam, quae plerumque afficiunt magis, Romanis olim hoc scelus & priuatim, & publice tantae abominationi fuerat, ut si quis patrasset eiusmodi incestum non tantum pro atrocissimo male

1. Cor. 3

DE SACRIS VIRG. II

ficio uindicarent: sed etiam ex eo q̄ tam raro id apud il-
 los contingere solitum fuerat, si quando auditum foret,
 admissum esse, prodigii, ac portenti instar publice nuno-
 ciaretur. Quamobrem noster Liuius ubi canensem cla-
 dem descripserat, Romanos scribit territos esse sup̄ tam-
 tas clades, tum cæteris prodigiis, tum q̄ duæ uestales
 eo anno Opimia, atq̄ Flornia stupri compertæ; altera
 sub terra (ut mos est) ad portam Collinam necata fue-
 rat, altera semetipsa sibi mortem cõseuerat. Vide ergo
 q̄ graue adiudicauere hoc flagitiũ Romani, ut ab his
 p̄ maximo prodigio, quũ cõtingeret, haberetur. Et ne
 forte credas id cõsuisse earum stupratoribus impune.
 L. Catilius scriba pontificum, qui cum Flornia stuprũ
 fecerat, à pontifice maximo eouſq̄ uirgis in comitio
 cæsus est, ut inter uerba expirauerit. Idem passum esse
 legimus Celerem equitem Romanũ cui Cornelia obi-
 ciebatur Vestalium maxima: quæ à Domitiano Cæsare
 re absens, & inaudita damnata est, ac etiam uiuens ut
 mos fuit, humo defossa: q̄ arbitraretur ob raritatẽ exẽ-
 pli suum sæculum fore eiusmodi inusitato spectaculo
 illustrius. Licinianus senator, & ipse insimulatus huiusce
 criminis, ne comitium adire, & uirgas pati cogeretur,
 uoluntario exilio sese à seueritate tanta iudicii uindica-
 uit, bonisq̄ suis publicatis, in Sicilia ex nobili senatore
 mercenarius rhetor effectus est. Apud Ciceronem
 in libro quem de legibus scripsit, legem eiusmodi
 contra incestuosos adducit. Incestum pontifices su-
 premo supplicio sanciunt. Verum si hoc faciebant
 homines gentiles à uera religione remotissimi, quan-
 to magis nos facere debemus: qui edocti sumus ab
 ipso Deo & homine Iesu cauere uel simplicem for-
 nicationem: nedum tale, tantumq̄ flagitium fuge-
 re? Sed nec nobis quidem desunt leges ad puniendũ
 dum hoc nefarium incestum, à patribus rite lata;

8.100.

etiam omnibus qui in ista non inueniuntur

modo seruantur. & legum pœnis afficerentur. in
 qui. Nam deprehensi, atque conuicti et infames
 sunt, & per sacros canones seuerissime puniuntur.
 Gregorius enim pont. Max. si laici sunt omni pro
 fus communionem hominum, uelut aqua, & igni inter
 dicendos, Sathanæq; tradendos iubet: si uero clerici
 ab omni officio amotos in arcto monasterio, perpe
 tuo ueluti carcere mandat occludi ad agendam perpe
 tuam pœnitendam. Iustinianus autem Cæsar in suis le
 gibus contaminatos eiusmodi turpitudine exuendos
 bonis sanxit, et ea religioso loco, in quo patratum fue
 rit tale facinus, applicari præcepit: reos uero ipsos subli
 ci supplicio capitali. Digna profecto ultio, quæ in
 scelestos homines expendatur: quando nec pœna
 morte grauior, nec quicquam ea sit impuritate nes
 fandius. Hoc scelus, ex sententia episcopi nostri Pe
 tri Barroci, in eo libro, quem de ratione bene mo
 riendi inscripsit, quadruplici infamia notatur. Primo
 adulterii, quæ sponsa Christi uiolatur: stupri, quod uirgo
 corrumpitur: incestus, quia cum patris sui nupta si
 lius se commiscet: sacrilegii denique, quod sacrata at
 que addicta Deo impie profanatur. Nec esse hoc lo
 co silendum censeo, quod et si sæpe audiueram dici
 uulgo, nunquam tamen affirmare ausus fuissim, im
 mo nec scribere, nisi apud eundem auctorem grauisis
 mum sanè, atque sapientissimum simulq; innocentis
 simum uirum eodem libro pro comperto legissem in
 cestuosos eiusmodi, ac contaminatos tali scelere mor
 rientes uirilium membri tentigine ad pœnam, atque in
 famiam tantæ turpitudinis attingi solere. Idoneus auctor
 certe talis tantusq; episcopus: at si quis falsum contendat,
 non ago pertinaciter, neque propterea id ego cri
 men, aut leuioris nequitie esse, aut minus exes
 crandum putabo. Veruntamen conuenit id cum
scribitur in eodem libro de uita et moribus

DE SACRIS VIRG.

facto Heraclii imperatoris, qui quum Christianorum legibus uiueret, Fabia tamen uxore defuncta Martinam fratris filiam contra uis, fasq; duxit: atque etiam tulit legem, qua deinceps per eum idē omnibus liceret: quo circa hunc ipsum tali cladis genere affectum perhibet, ut folliculo testium sursum uerso, uirilicq; membro femper distento, melere non posset, quin lotio uultum respergeret, nisi obiecta prius tabula foret, quæ urinæ ascensum reprimeret. Quod morbi genus omnes affirmabant ei ob illicitas nuptias, atque impiam legem diuinitus obtigisse, ut & alios exterreret à simili frœditate paranda, & ut ipse in eo quo peccauerat torqueretur. Sed ad rem nostram redeamus.

Adhortatio ad spem ueniæ promerendæ. Cap. XV.

GRauiâ profecto sunt, quæ in ultionem tanti flagitii sanxerunt leges, sed longe grauiora, atq; atrociora censenda, quæ parauit Deus, & quæ saltē non euadent, quicunq; humanarum legum pœnas euaserint. Iudicia namq; hominum plæruncq; eludi, ac falli possunt: at iudicium Dei est prorsus infallibile, atque inuitabile omnino. O te miserum & infœlicem, si non intelligis dum iudicia hominum fallis, te magis magisque reum fieri, atq; cito fore, ut, ex eo q; hic impune tuleris, atrocius puniaris: quando nihil ibi transit impune: ubi idem erit iudex accusator, & testis. Quid tunc miser facies: ubi te abscondes: sistendum sanè est tibi coram illo, qui cuncta uidit, cui nihil occultū est, qui nouit omnia: & ideo subductis ibi scelerum tuorum rationibus, ipsi tibi sustinendum est, quicquid pœnarum impiis paratum fuerit. Verum enim uero tam mitis, ac benignus, & clemens est, quem offendisti, ut facile possis, modo uelis agnoscere peccatum tuum, & respiscere, ad huc redire in gratiam, & ueniam impetrare peccatis. Nihil

LIBER PRIMVS.

23

est q̄ dubites eum ipsum dominum, quem irritasti peccato, placare p̄nitentia: & quem infensum tibi reddidisti per impudicitiam, reconciliare eundem rursus tibi posse per continentiam. Qui enim comminatus est p̄nitentiam peccanti, idem etiam promittit ueniam supplicanti. Nemo sane sic suæ ipsius salutis audus est, q̄ dominus alienæ: ideo assidue clamat in prophetis. Nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur, & uiuat. Quare nisi tu differas conuersionem, non est cur desperes reconciliationem: quoniam ubi abundauit peccatum, super abundauit, et gratia. Age queso ne cœcutias diutius in tanta luce ueritatis. Alleva tandem oculos, & cognosce creatorem, & redemptorem tuum, & age p̄nitentiam: atq̄ assumpta fiducia ueniam cum mœrore conscientie reseca cuncta reuacacula consuetudinis prauæ, quibus teneris præpeditus, ac teipsum ad initium melioris uitæ componæ: & miserebitur tui Deus: quia benignus est, et misericors; & placabilis super malitiã. Audi quid dicat Ezechiel propheta. Impietas, inquit, impii non nocebit ei, in quacunque die conuersus fuerit ab impietate sua. Cæterum quoniam quicquid ad sacras uirgines attinere uisum est nobis satis diximus, deinceps altero libro de cœlibatu dicemus.